

עין משפט
נר מציה

קבא א מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל' ט סוגג לאזין קלח טוש"ע יו"ד קומן סד סקיף טו:

קבב ב מיי' שס הלכה ו טוש"ע שס סקיף יד:

קבג ג טוש"ע שס סקיף ד:

קבד ד ה מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל' סגג עשין סג טוש"ע יו"ד סר' מ [מן] סקיף א:

קבה ו ז ח מיי' פ"ה מהל' רוצח הל"ז סגג עשין סג טור יו"ד קומן קטו:

קבו ט י מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל' י סגג עשין סג טוש"ע יו"ד סר' מו סקיף א [ומימן מ סקיף א]:

רבינו גרשום

מאי מסייע כהני יותר מר' עקיבא: להביא חלב שעל גבי הדיקין כלומר שאסור, ורמיניה את החלב המכסה את הקרב מה חלב של חיה ובהו חלב שעל גבי הקיבה קרום ויכול לקלפו אותו הקרום ביד. ונקלף כר' וזהו חלב שעל גבי הקיבה קרום ויכול לקלפו אותו הקרום ביד. ונקיבא מה חלב המכסה כר' תותב קרום ונקלף כלומר זהו חלב שעל גבי הדיקין שאסור מהו לשון תותב מפרוש החלב על גבי הדיקין כשמהלך ואיפוך קמייטא. כלומר אמור להביא חלב שעל הקיבה דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אמר להביא חלב שעל גבי הדיקין: שאני הכא דקתני מה כלומר הכא קתני מה חלב ומה דווקא הוא. אי הכי ר' ישמעאל מיסר קא אסר ואגן אמרינן כהנים נהגו בו היתר (שאמר משום אבותיו). חלב טהור סותם כגון הדורא דכתנא דמהדק כלומר במקום דחוק דמיהדק אבל חלב טמא שעל גבי הקרב לא מיהדק ולא סתים: חלב חיה מהו כלומר חלב שעל הכליות או חלב שעל גבי הקרב דחיה מהו. רב ואיסורא דאורייתא כלומר רב דאמר אינו סותם ואיסורא דאורייתא איסורא דטרפה. כנדוקא עושה דבש למכור בסתוקא דרובשאל כלי. התורה חסה על ממונן של ישראל דכתיב עשה לך שתי חצוצרות כסף ולא של זהב. הציר והחומץ כלומר ציר שעושין אותו משומן דגים ומן חומץ: מוריים מוגלא בלשון לעז: ההוא שוטה הוה ששתה דבר שאינו בתוק: אודי לן מיהא בציר כו'. כלומר שורכו ציר שמרוב חימוצו שורף את האדם אם שתה בו. הודי ליה מיהא דרבש כלומר דיש בו משום

ממ:

להביא חלב שע"ג הדיקין. לא היה כריך למיכתב (ויקרא א) את החלב המכסה את הקרב דמואת כל החלב אשר על הקרב מרבינן אף שעל הדיקין או שעל הקיצה לאדךך ולמעט חלב שעל גבי דפנות כתציה כדדריש צמורת כהנים: **חלב** טהור סותם. לא מיירי הכא צריאה ושומן סותמתה או נסרכה בשומן דפשיטא דטרפה דסמימה זו אינה כלום דאין שומן לריאה ואין זה שומן שלה ולא מיירי הכא אלא כגון דקין שניקצו וחלב הכנתא סותם את הנקצ שהוא שומן שלהם ותמיד שוככים צו ואדוק הוא מאד והויא סמימה מעלייתא וחלב העשוי ככוצע נמי דלאטריך למימר דלזינו סותם היינו כגון טרפשא דליצא יא כדאמר לקמן שהן שס כל שנה אצל צריאה אין שום חלב סותם: **חלב** חיה מאי. נשאל לרבינו יצחק על מחט שנמצא צקורקצן וניקצה הכיס שלו וגם צשרו רק שהיה שומן סותם למעלה והמיר דלא מצעי לן הכא אלא חלב חיה כסנגדו צצהמה טמא אצל צחלב טטור דעוף שלא מצינו כנגדו טמא פשיטא דסותם דמיהדק שפיר: **רב ואיסורא דאורייתא וכו'**. כדדצי פפא הלכה ומסתברא דרצא נמי חזר צו דקאמר לקמן משמיה דרצ נחמן חימנא וצר חימנא חד סתים וחד לא סתים: **ושאאר** כ"א המשקין מותרין. ואס תאמר כמאן הא אפילו רצנן דנכסמון לא שרו אלא חמשה ויש לומר דה"ה לכולן ואותן ה' דנקט משום דפליג רבי שמעון עלייהו אצל צשאר מודה:

למאי ניוחוש לה חדא י"דחתנן ישלשה משקים אסורים גילוי היין והמים והחלב ושאר כל המשקים מותרים ועוד התורה חסה על ממונם של ישראל א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא ר' שמעון וסכנת נפשות ואת אמרת התורה חסה על ממונם של ישראל רבי שמעון מאי היא דתניא חמשה אין בהם משום גילוי י"ציר וחומין שמן ודבש ומוריים ר"ש אומר אף הן יש בהן משום גילוי וא"ר שמעון אני ראיתי נחש ששתה י"ציר בצידן אמרו לו שמיא הוה י"ואין מביאין ראיה מן השומים אמר ליה אודי לי מיהת בציר דהא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורבנן כי הוה לחו גילויא שדו ליה בציר אמר ליה אודי לי מיהא דרבש דרבי שמעון בן אלעזר קאי כוותיה דתניא וכן היה ר"ש בן אלעזר אוסר י"דבדש אמר רב נחמן חלב העשוי ככובע אינו סותם היכא אמרי לה י"חיטי דכרכשא ואמרי לה יטרפשא דליבא אמר רבא שמעיית מיניה דרב נחמן תרתי חימצא ובר י"חימצא חד סתים וחד לא סתים ולא ידענא הי מינייהו רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן אמר בר חימצא סתים חימצא לא סתים אמר רב טבות י"וסימינך יפה כח הבן מבח האב הי חימצא והי בר חימצא ת"ש דאמר רב נחמן אינהו מיכל אכלי ולדירין

עין ס' ק"ו על ממונן של נדיקים: א"ל רב פפא לרבא רב. כלומר הא רב דאמר לעיל טמא אינו סותם וטרפה איסורא דאורייתא היא ויש לנו לילך אחר המחמיר דקיימא לן (ע"ז א.) צשל תורה הלך אחר המחמיר ואת אמרת כו': **כנדוקא**. מוכר כדים (פסחים דף ג.) שמעתי: **בססקא**. כד של דש: ר' שמעון אוסר לה משום גלוי דללקמן וגלוי סכנת נפשות היא ויש לנו לילך אחר המחמיר: **אין צה משום גלוי**. שאין נחש שותה מהם: י' **שוטה** היה. אותו נחש שאין שאר נחשים עושין כן: צליידן. [גם מקום]: **אמר ליה**. רבא לרב נחמן בר יצחק: **אודי לי מיהא**. על כרחק צציר דלא קיימא לן ציה כרצבי שמעון: **דהא רב פפא כו'**. וכי היכי דצציר לית הלכתא כוותיה דצבש נמי לית הלכתא כוותיה: **כי הוי מיגלי להו גילויא**. מים או יין הוו שדו ליה צציר לפי שהציר שורף האדם ושזב אינו מוסיק ושומין אותו גלוי: **אודי לי מיהא**. דצדצש הלכתא כוותיה דהא קאי רבי שמעון צן אלעזר כוותיה דר' שמעון סתמא הוא רבי שמעון צן יוחי: **חטי דכרכשא**. חלב שעל חלחולת המזליאה ריעי שקורין טצחי"א עשוי קרטיין קרטיין כעין חטים ואס ניקצה ואותו חלב סותמה יחלא מהני וטרפה וקרטיין עגולין הן כמו כוצע: **טרפשא דליצא**. שומן הלצ עשוי ככוצע והלצ נחצא צו אינו סותם אס ניקצ הלצ או הריאה צסמון לו והוא סותמו. והיינו טעמא דריאה הסרוכה בשומן הלצ דאע"ג דהיינו צציתא ואכלו הוא גדל ולמטה ממיתוכא דאזני הוא טרפה דעל כרחק הריאה ניקצה שאין סירכא צלא נקצ וסמימה זו אינה כלום: **חימצא וצר חימצא**. שניהם צחלב שעל הקיצה ולקמן מפרש להו: **ססים**. אס ניקצה הקיצה: **ולא ידענא**. רבא קאמר לה: **יפס כח הכן מנח האצ**. צרייתא היא צצצועות צפרק כל הנצצעין (דף מח:.) שהצן גוצה צצצועה ושלא צצצועה והאצ אינו גוצה אלא צצצועה והתם מפרש לה: **אינהו**. צני א"י: **מילא אצלי ליה**. דקצברי חלב טטור הוא: ולדירן

אלו טרפות פרק שלישי חולין

חלב שעל הדיקין. לקמן (דף גא.) אמרינן ריש מעיא צאמתא צעיי גרירה וזהו חלב שעל הדיקין כשהמעים מתחילים לימשך מן הקיצה הוי חלב שעל הדיקין אסור עד אמה לדברי רבי ישמעאל מפני שחלב שעל הקרב שקורין טיל"א מחוצר צו והכמוצ מרצחו צכלל מואת כל החלב י' אצל חלב שעל הקיצה לרבי ישמעאל מותר והיינו מסייע כהני:

קרום ונקלף. קרום דק יש עליו ונקלף הקרום מעל החלב שאינו אדוק צו כל כך: **אף כל קרום ונקלף**. והיינוא חלב שע"ג הקצה וכ"ש חלב שע"ג הדיקין: **טופס**. היא שמתלו מתרגמינן היא תותציה (שמות כב.).

כשמלה הוא פרוש על הקרב וכן על הדיקין צראשן אצל חלב הקצה אינו תותצ אלא חמיכות חמיכות הוא אדוק ושעל הדקים מראשו והאלא היינו מן הכנתא כשמפרישין אותו מהן נשאר מן החלב צאכלס ולא תותצ הוא אלא אדוק צהס: **כך היא הצעה של משנה**. כמו שהשגת ואיפוך קמייטא:

כיון דקתני מה חלב כו'. שדורש את המקרא והוצרך לדקדק למר קרום ונקלף ולמר תותצ קרום ונקלף: **דווקא טהור**. ולא נחליף דצרי"ט של זה צזה: **אי הכי כר' ישמעאל** צתמיה.

הא דאמרת לעיל נהגו צו היתר כר' ישמעאל והא רבי עקיבא הוא דשרי ליה ולא רבי ישמעאל: **חלב טהור סוסס**. כגון דקין שניקצ וחלב הכנתא סותם את הנקצ כשרה דחלב טהור אדוק הוא מאד והוי סמימה מעלייתא: **טמא אינו סוסס**. כגון כרס או המסס שניקצ וחלב המכסה את הקרב סותמן אינה סמימה לפי שאינו חיבור אלא תותצ: **חלב חיה**. המכסה את הקרב: **מהו**. שיסתום אס ניקצ הכרס של חיה. ולהא דצעי הא צעיא לאא פשטי ליה אכתי טעמיה דרצ מהו: **הא נמי טהור**. דלא אסר רחמנא אלא כל חלב שור וכשצ ועז':

מהדק. מחוצר יפה צצצר: **הסורה חסה כו'**. צמורת כהנים י' נפקא לן מוצוה הכהן ופטו את הצית צנטרס יצא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא וגו' י' א"ר מאיר וכי מה מטמא לן שאמרה תורה להסתמן שלא יראה הכהן את הנגע ולא יאמר טמא עד שיהו הכלים נפנין וא"ת כלי עציו צגדיו ומתכת מטצילן והס טהורים ועל מה חסה תורה על כלי חרס ופכו שאין להן טהרה אלא צצצירה וכל כך חסה תורה על ממונן של כרי

עין ס' ק"ו על ממונן של נדיקים: א"ל רב פפא לרבא רב. כלומר הא רב דאמר לעיל טמא אינו סותם וטרפה איסורא דאורייתא היא ויש לנו לילך אחר המחמיר דקיימא לן (ע"ז א.) צשל תורה הלך אחר המחמיר ואת אמרת כו': **כנדוקא**. מוכר כדים (פסחים דף ג.) שמעתי: **בססקא**. כד של דש: ר' שמעון אוסר לה משום גלוי דללקמן וגלוי סכנת נפשות היא ויש לנו לילך אחר המחמיר: **אין צה משום גלוי**. שאין נחש שותה מהם: י' **שוטה** היה. אותו נחש שאין שאר נחשים עושין כן: צליידן. [גם מקום]: **אמר ליה**. רבא לרב נחמן בר יצחק: **אודי לי מיהא**. על כרחק צציר דלא קיימא לן ציה כרצבי שמעון: **דהא רב פפא כו'**. וכי היכי דצציר לית הלכתא כוותיה דצבש נמי לית הלכתא כוותיה: **כי הוי מיגלי להו גילויא**. מים או יין הוו שדו ליה צציר לפי שהציר שורף האדם ושזב אינו מוסיק ושומין אותו גלוי: **אודי לי מיהא**. דצדצש הלכתא כוותיה דהא קאי רבי שמעון צן אלעזר כוותיה דר' שמעון סתמא הוא רבי שמעון צן יוחי: **חטי דכרכשא**. חלב שעל חלחולת המזליאה ריעי שקורין טצחי"א עשוי קרטיין קרטיין כעין חטים ואס ניקצה ואותו חלב סותמה יחלא מהני וטרפה וקרטיין עגולין הן כמו כוצע: **טרפשא דליצא**. שומן הלצ עשוי ככוצע והלצ נחצא צו אינו סותם אס ניקצ הלצ או הריאה צסמון לו והוא סותמו. והיינו טעמא דריאה הסרוכה בשומן הלצ דאע"ג דהיינו צציתא ואכלו הוא גדל ולמטה ממיתוכא דאזני הוא טרפה דעל כרחק הריאה ניקצה שאין סירכא צלא נקצ וסמימה זו אינה כלום: **חימצא וצר חימצא**. שניהם צחלב שעל הקיצה ולקמן מפרש להו: **ססים**. אס ניקצה הקיצה: **ולא ידענא**. רבא קאמר לה: **יפס כח הכן מנח האצ**. צרייתא היא צצצועות צפרק כל הנצצעין (דף מח:.) שהצן גוצה צצצועה ושלא צצצועה והאצ אינו גוצה אלא צצצועה והתם מפרש לה: **אינהו**. צני א"י: **מילא אצלי ליה**. דקצברי חלב טטור הוא: ולדירן

מסורת הש"ס

א [צ"ל ואת כל החלב], ב [בס"א: את החלב המכסה את], ג [צ"ל רבי ישמעאל וכן איתא בילקוט], ד [ר"ה סו. ושם נסמון], ה [לעיל י. תרומות פ"ח מ"ד, ו] [תוספתא תרומות פ"ו ה"ג], ו [צבת קד: נדה ל"ז, ח] [צ"ל הימלא עירון], ז [ולקמן סג. שיעות מסא], ח [ויקרא ג], ט [בס"א נוסף: חכמים, ו] [ויקרא ז], ט [מלווע פרשה ה, ו] [ויקרא יד], ט [שהרי צרעת צאה עליו צצצור שהוא צר עין כדאיתא צמדדש וצא אשר לו הצית מפ"י מהש"ל, ו] [צ"ל אחר דצצירן],

גליון הש"ס

גב' ואיסורא דאורייתא ואת אמרת. לקמן דף טו ע"ב:

לעזי רש"י

ט"ל"א [טייל"א]. קרום. טצחי"א [טצחי"ה]. פ"י-טבעת.

מוסף רש"י

התורה חסה על ממונם של ישראל. דתמי (ויקרא ד) וזוה הכהן ופטו את הצית, שלא יעמאזו כלי חרס צצמזכו שאין להם טהרה צנקום (ר"ה כו. וכע"ז יומא לט.).

שיטה מקובצת

א [ונקלף והיינו נמי חלב שע"ג הקצה: ב] נשאר מן החלב אצילו ולאז תותב: ח [דוקא תנא דוקנא הוא ולא תחליף דברי של זה בזה: ז] לא מהני וטרפה ואותן קרטיין עגולין הן כמין כובע: ט [כדאמרי לקמן שהוא שם כל שעה: